

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РЕЛІГІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВИЩИЙ ДУХОВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ
ЗАКЛАД «ТАВРІЙСЬКИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ІНСТИТУТ»**

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Українська мова (за професійним спрямуванням)»**

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Спеціальність – 041 Богослов'я
Галузь знань – 04 Богослов'я

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від 12 жовтня 2020 р.

Херсон 2020

1. Дані про викладача дисципліни

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Рязанцева Тетяна Олександрівна
Контактний телефон	050-70-30-368
E-mail	Tanya11lady@gmail/com
Розклад занять	Понеділок 10:00, ауд. 4 (у розкладі можливі зміни)
Консультації	Вівторок 14:00 -15:00, ауд. 4 (у розкладі можливі зміни)

2. Анотація дисципліни

Програма дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» базується на засадах комплексної підготовки високоосвіченого фахівця. Дисципліна взаємопов'язана з фаховими курсами, оскільки мовна компетенція є обов'язковою складовою професійної компетенції фахівця у будь-якій галузі. Крім того, наявний безпосередній зв'язок з іншими гуманітарними дисциплінами: «Історія України», «Політологія», «Історія української культури», «Філософія».

Вона має інтегрований характер, оскільки поєднує в собі досягнення сучасної науки як у мовознавчій, так і в професійній сферах, реалізує ідею максимального наближення мовної освіти студентів до їхніх фахових потреб. Набуті під час вивчення дисципліни знання та навички студенти зможуть застосовувати при написанні курсових і дипломних робіт, підготовці рефератів, доповідей на наукові конференції, при написанні наукових статей.

Навчальна дисципліна «Українська мова» належить до нормативних дисциплін.

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна	Заочна

	освіти	форма навчання	форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 04 Богослов'я	Нормативна	
Загальна кількість годин 90 – д.в.	Спеціальність 041 Богослов'я	Рік підготовки	
	Освітня програма Бакалавр богослов'я. Християнське керівництво	1й	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 3	Рівень вищої освіти: бакалаврський	16	
		Практичні	
		30	
		Самостійна робота	
		44	
		Вид контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є формування національномовної особистості, а також вироблення у майбутніх християнських керівників професійно зорієнтованих умінь та навичок

досконалого володіння українською літературною мовою у фаховій сфері.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- формувати чітке і правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності;
- забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного і писемного мовлення;
- формувати навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні;
- розвивати творче мислення студентів;
- виховувати повагу до української літературної мови, до мовних традицій;
- формувати навички оперування фаховою термінологією.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання (компетентностей)**:

Інтегральна компетентність	Здатність використовувати отримані знання, уміння й навички для власного особистісного зростання та ефективного лідерського служіння.
Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none">1. Здатність розмовляти й писати відповідно до норм сучасної української літературної мови.2. Здатність самостійно працювати з літературними джерелами.3. Здатність формулювати й висловлювати власні думки.4. Здатність вести ділову бесіду.5. Здатність працювати з різними видами текстів та документів.6. Розуміння природи наукових знань та меж їх застосування в практиці християнського керівництва.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	Знати: <ul style="list-style-type: none">– основні відомості про українську літературну мову, її походження, місце серед інших мов світу, норми, стилі;– специфіку професійної мови на лексичному, морфологічному, синтаксичному й стилістичному рівнях, її роль у професійній діяльності;– орфоепічні, орфографічні, лексичні, морфологічні, синтаксичні і стилістичні норми української літературної мови;

- основні відомості про особливості українського мовного етикету;
- специфіку публічного мовлення, різновиди публічних виступів, особливості підготовки до них;
- особливості документа, класифікацію документів, вимоги до змісту і розташування реквізитів, правила оформлювання сторінки, вимоги до тексту документа.

Вміти:

- давати визначення основних понять;
- розпізнавати норми літературної мови, відповідно до норм вживати словосполучення, речення;
- стилістично правильно оформлювати власну думку;
- правильно використовувати різні мовні засоби залежно від сфери й мети спілкування;
- послуговуватися усім лексичним багатством української мови;
- користуватися термінологічними, енциклопедичними та загальномовними словниками;
- дотримуючись вимог ділового етикету, правильно провести ділову бесіду, співбесіду з працівником, телефонну розмову;
- дотримуючись технології «мозкового штурму» та правил ведення дискусії, провести збори й нараду;
- правильно добираючи мовні засоби, складати такі кадрові документи, як: резюме, характеристику, заяву, автобіографію, наказ про особовий склад;
- правильно добираючи мовні засоби, складати такі довідково-інформаційні документи, як: прес-реліз, звіт, доповідну й пояснювальну записку, рапорт, довідку, протокол, витяг з протоколу;
- дотримуючись етикету службового листування, складати різні типи ділових листів;
- дотримуючись основних засад ораторського мистецтва, готувати різні види публічного мовлення – доповідь, промову, виступ, повідомлення;
- представляти проекти, звіти, доповіді у формі презентацій;

	<ul style="list-style-type: none"> - складати різні типи документів, правильно добираючи мовні засоби, що репрезентують їх специфіку; - оформлювати письмові роботи наукового стилю: курсову, дипломну роботу, наукову статтю, тези доповідей.
--	--

Міждисциплінарні зв'язки

Програма дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» базується на засадах комплексної підготовки високоосвіченого фахівця. Дисципліна взаємопов'язана з фаховими курсами, оскільки мовна компетенція є обов'язковою складовою професійної компетенції фахівця у будь-якій галузі. Крім того, наявний безпосередній зв'язок з іншими гуманітарними дисциплінами: «Історія України», «Політологія», «Історія української культури», «Філософія».

Вона має інтегрований характер, оскільки поєднує в собі досягнення сучасної науки як у мовознавчій, так і в професійній сферах, реалізує ідею максимального наближення мовної освіти студентів до їхніх фахових потреб.

Набуті під час вивчення дисципліни знання та навички студенти зможуть застосовувати при написанні курсових і дипломних робіт, підготовці рефератів, доповідей на наукові конференції, при написанні наукових статей.

3. Програма навчальної дисципліни „Українська мова (за фаховим спрямуванням)”

Розділ 1. Вступ. Загальні питання

Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування

Предмет, мета і завдання курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Мова як суспільне явище. Мова і мовлення. Основні функції мови. Місце української мови серед інших мов світу. Історія становлення і розвитку української мови. Поняття національної та літературної мови. Основні ознаки літературної мови. Мовні норми. Мова професійного спілкування як різновид української літературної мови. Поняття про державність мови. Мовне законодавство та мовна політика в Україні.

Розділ 2. Стилїстика

Тема 2. Стилї сучасної української лїтературної мови у професійному спілкуванні.

Поняття мовного стилю. Стилїстична диференціяція сучасної української лїтературної мови. Основні ознаки функціональних стилів української мови. Загальна характеристика функціональних стилів сучасної української лїтературної мови: функції, жанри, характерні ознаки, мовні засоби, різновиди. Синтаксичні конструкції у кожному з функціональних стилів. Порушення стилїстичних норм.

Розділ 3. Морфологія

Тема 3. Морфологічні норми сучасної української лїтературної мови, варіанти норм
Частини мови. Особливості використання різних частин мови у професійному спілкуванні.

Іменники на позначення професій, посад, звань. Відмінювання прїзвищ, імен, по батькові, географічних назв. Правопис відмінкових закінчень іменників II відміни у родовому відмінку. Рїд, число невідмінюваних іменників. Особливості використання займенників у діловому мовленні.
Узгодження прикметників з іменником на означення певних професій.
Числівники в діловому мовленні: написання цифрових даних у професійних текстах.
Безособові конструкції з дієслівними формами на -но, -то.
Прийменники у професійному мовленні. Прийменник **по** в діловому мовленні.

Розділ 4. Культура мовлення

Тема 4. Культура фахового мовлення і спілкування

Мова і мовлення. Основні ознаки культури мовлення. Мовленнєва культура — критерій професійної майстерності фахівця. Причини недостатнього рівня культури мовлення та способи підвищення мовленнєвої культури. Мова і культура мовлення у житті професійного комунікатора.

Словники як джерело інформації у професійному мовленні. Роль словників у підвищенні мовленнєвої культури. Бїблійні словники. Наголоси у бїблійних словах і богословських термінах. Мовленеві помилки. Мовний, мовленнєвий етикет. Правила спілкування фахівця при проведенні зустрічей, переговорів, прийомів та по телефону. Загальні

принципи і правила ділового спілкування фахівця: моральність, повага до інших людей, раціональність, правила критики та самокритики. Культура телефонного діалогу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усьо го	У тому числі					усьо го	У тому числі				
		л	с	пр	Сам роб	Інд завд		л	с	пр	Сам роб	Інд завд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Вступ. Загальні питання												
Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування.	19	2	-	-	17	-						
Розділ 2. Стилїстика												
Тема 2. Стилї сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні.	23	4	-	10	9	-						
Розділ 3. Морфологія												
Тема 3. Морфологічні норми сучасної української літературної мови, варіанти норм.	25	6	-	10	9	-						
Розділ 4. Культура мовлення												
Тема 4. Культура фахового мовлення і спілкування.	29	10	-	10	9	-						
Усього годин	96	22	-	30	44	-						

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.в.	Кількість годин з.в.
1	Державна мова – мова професійного спілкування.	2	
2	Стилі сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні.	4	
3	Морфологічні норми сучасної української мови, варіанти норми.	6	
4	Культура фахового мовлення і спілкування.	4	
	Разом	16	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.в.	Кількість годин з.в.
1	Стилі сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні.	10	
2	Морфологічні норми сучасної української літературної мови, варіанти норм.	10	
3	Культура фахового мовлення і спілкування.	10	
	Разом	30	

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

30 годин (15 занять)

Практичні заняття № 1 - 5

Тема: Стилі сучасної української літературної мови у професійному

спілкуванні.

Поняття мовного стилю. Стилiстична диференцiацiя сучасної української лiтературної мови. Основні ознаки функцiональних стилiв української мови. Загальна характеристика функцiональних стилiв сучасної української лiтературної мови: функцiї, жанри, характерні ознаки, мовні засоби, рiзновиди. Синтаксичні конструкцiї у кожному з функцiональних стилiв. Порушення стилiстичних норм.

Рекомендована лiтература

Основна: [2; 3; 4; 7; 8; 9; 10]

Додаткова: [2; 5]

Практичні заняття № 6 – 10

Тема: Морфологiчні норми сучасної української лiтературної мови, варiанти норм.

Частини мови. Особливостi використання рiзних частин мови у професiйному спілкуванні.

Именники на позначення професiй, посад, звань. Вiдмiнювання прiзвищ, iмен, по батьковi, географiчних назв. Правопис вiдмiнкових закінчень iменників II вiдмiни у родовому вiдмiнку. Рiд, число невiдмiнюваних iменників. Особливостi використання займенників у дiловому мовленнi.

Узгодження прикметників з iменником на означення певних професiй.

Числiвники в дiловому мовленнi: написання цифрових даних у професiйних текстах.

Безособовi конструкцiї з дiєслiвними формами на -но, -то.

Прийменники у професiйному мовленнi. Прийменник **по** в дiловому мовленнi.

Рекомендована лiтература

Основна: [1; 3; 6; 7; 10]

Додаткова: [2; 3]

Практичні заняття № 11 – 15

Тема: Культура фахового мовлення i спілкування.

Мова i мовлення. Основні ознаки культури мовлення. Мовленнєва культура — критерiй професiйної майстерності фахiвця. Причини недостатнього рiвня культури мовлення та способи пiдвищення мовленнєвої культури. Мова i культура мовлення у життi професiйного комунiкатора.

Словники як джерело iнформацiї у професiйному мовленнi. Роль словників у пiдвищеннi мовленнєвої культури. Бiблiйнi словники. Наголоси у бiблiйних словах i богословських

термінах. Мовленєві помилки. Мовний, мовленнєвий етикет. Правила спілкування фахівця при проведенні зустрічей, переговорів, прийомів та по телефону. Загальні принципи і правила ділового спілкування фахівця: моральність, повага до інших людей, раціональність, правила критики та самокритики. Культура телефонного діалогу.

Рекомендована література

Основна: [3; 5; 7; 8; 10]

Додаткова: [1; 2; 4; 5]

7.Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість год. д.в.	Кількість год. з.в.
1	Мова як складова національної ідеології.	8	
2	Висока мовна свідомість – утопія чи реальність?	9	
3	Екологія українського слова.	9	
4	Лексико-семантичні норми мови професійного спілкування.	9	
5	Синтаксичні норми мови професійного спілкування.	9	
	Разом	44	

САМОСТІЙНА РОБОТА (44 години)

Студенти теоретично повинні опрацювати визначені теми, написати есе (теми 1, 2, 3) та реферати (теми 4, 5).

Тема 1. Мова як складова національної ідеології. (8 годин)

1. Мова у державному просторі.
2. Мова у культурно-освітньому просторі.
3. Мова у духовному просторі.
4. Мовна політика в Україні. Двомовність. Білінгвізм.
5. Мовне законодавство в Україні.
6. Вибір мови – цивілізаційний вибір.
7. Досвід мовної політики світових держав як перспектива для України.

Тема 2. Висока мовна свідомість – утопія чи реальність? (9 годин)

1. Мовна свідомість. Сутність та визначення.
2. Роль мовної свідомості у мовному житті. Низький рівень мовної свідомості українців.
3. Рівні розвиненості мовної свідомості. Історичні приклади високої мовної свідомості.
4. Шляхи виховання мовної свідомості.
5. Засади мовного виховання.

Тема 3. Екологія українського слова. (9 годин)

1. Суржик: проблеми термінологічного визначення.
2. Історія виникнення та поширення суржику.
3. Суржик у масовій свідомості.
4. Суржик у пострадянській масовій культурі.
5. Суржик у сучасній літературі.

Тема 4. Лексико-семантичні норми мови професійного спілкування.

(9 годин)

1. Інтерференція як засіб лексичного уподібнення.
2. Паронімія в інтерферентному аспекті.
3. Синонімія в інтерферентному аспекті.
4. Багатозначність слова в інтерферентному аспекті.
5. Тавтологія і плеоназм як порушення норм культури мовлення.
6. Порушення фразеологічних мовних норм.

Тема 5. Синтаксичні норми мови професійного спілкування. (9 годин)

1. Складні випадки дієслівного керування.
2. Складні випадки дієслівного узгодження.
3. Зауваження до присудків, виражених називним, знахідним та орудним відмінками.
4. Культура вживання прийменників: **в, на** з назвою Україна; **по, в (у)**.
5. Вживання сполучників.

8. Види контролю і система накопичення балів

	Види контрольного заходу	Кількість контрольн. заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Усне та письмове опитування	7	0-5	0-35
2	Контролюючі письмові завдання	2	0-5	0-10
3	Самостійна робота	5	0-5	0-25
4	Іспит	1	0-30	0-30
	Разом			100

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Мова як суспільне явище. Мова і мовлення. Основні функції мови.
2. Місце української мови серед інших мов світу. Історія становлення і розвитку української мови. Поняття національної та літературної мови. Основні ознаки літературної мови.
3. Мовні норми. Мова професійного спілкування як різновид української літературної мови.
4. Поняття про державність мови. Мовне законодавство та мовна політика в Україні.
5. Поняття мовного стилю. Стилістична диференціація сучасної української літературної мови. Основні ознаки функціональних стилів української мови.
6. Загальна характеристика функціональних стилів сучасної української літературної мови: функції, жанри, характерні ознаки, мовні засоби, різновиди.
7. Синтаксичні конструкції у кожному з функціональних стилів.
8. Порухення стилістичних норм.
9. Частини мови. Особливості використання різних частин мови у професійному спілкуванні.
10. Іменники на позначення професій, посад, звань.
11. Відмінювання прізвищ, імен, по батькові, географічних назв.
12. Правопис відмінкових закінчень іменників II відміни у родовому відмінку.
13. Рід, число невідмінюваних іменників.
14. Особливості використання займенників у діловому мовленні.
15. Узгодження прикметників з іменником на означення певних професій.
16. Числівники в діловому мовленні: написання цифрових даних у професійних текстах.

17. Безособові конструкції з дієслівними формами на **-но, -то**.
18. Прийменники у професійному мовленні. Прийменник **по** в діловому мовленні.
19. Мова і мовлення. Основні ознаки культури мовлення. Мовленнєва культура — критерій професійної майстерності фахівця.
20. Причини недостатнього рівня культури мовлення та способи підвищення мовленнєвої культури.
21. Мова і культура мовлення у житті професійного комунікатора.
22. Словники як джерело інформації у професійному мовленні. Роль словників у підвищенні мовленнєвої культури.
23. Біблійні словники. Наголоси у біблійних словах і богословських термінах.
24. Мовленнєві помилки.
25. Мовний, мовленнєвий етикет.
26. Правила спілкування фахівця при проведенні зустрічей, переговорів, прийомів та по телефону.
27. Загальні принципи і правила ділового спілкування фахівця: моральність, повага до інших людей, раціональність, правила критики та самокритики.
28. Культура телефонного діалогу.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Іспит	Залік
A	90 - 100	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 - 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 - 84		
D	70 - 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 - 69 (достатньо)		
FX	35 - 59 (незадовільно - з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 - 34 (незадовільно - з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

1. Бойко В. М. Граматика української мови: Морфеміка. Словотвір. Морфологія: навч. посіб. / В.М. Бойко, Л.Б. Давиденко. – К.: Академвидав, 2014. – 248 с. – (Серія «Альма-матер»).
2. Дудик П. С. Синтаксис української мови: підручник / П.С. Дудник, Л. В. Прокопчук. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 384 с. (Серія «Альма – матер»).
3. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. / Т. Б. Гриценко. – К. : Центр навчальної літератури, 2010. – 624 с.
4. Зубков М. Г. Мова ділових паперів: Комплексний довідник. – Харків: Фоліо; Майдан, 2004. – 288 с.
5. Культура фахового мовлення: Навч. посіб. / За ред. Н. Д. Бабич. – Чернівці: Книги – XXI, 2011. – 528 с.
6. Лінгвістичний аналіз: Практикум: навч. посіб. / За ред. Г. Р. Передрій. – К.: ВЦ «Академія», 2013. – 280 с. – (Серія «Альма – матер»).
7. Мацюк З. Українська мова професійного спрямування: навч. посіб. / З. Мацюк, Н. Станкевич. – К.: Каравела, 2009. – 352 с.
8. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посіб. / О. М. Семенов. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 216 с.
9. Сурмін Ю. П. Наукові тексти : специфіка, підготовка та презентація : навч.-метод. посіб. – К. : НАДУ, 2008. – 184 с.
10. Шевчук С. В., Українська мова за професійним спрямуванням : підручник / С. В. Шевчук, І. В. Клименко – К. : Алерта, 2010. – 696 с.

Додаткова

1. Мацько Л.І. Культура української фахової мови : навч. посіб / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. – К. : Академія, 2007. – 360 с.
2. Плющ М.Я. Сучасна українська літературна мова : підручник / М.Я.Плющ, С.П.Бевзенко, Н.Я.Грипас та ін.; за ред. М.Я.Плющ. – К.: Вища школа, 2001. – 414 с.
3. Український правопис. – К.: Наук. думка, 2007. – 288 с.
4. Чмут Т.К., Чайка Г.Л. Етика ділового спілкування: навч.посіб. – К.: Знання, 2007. – 230 с.
5. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення : підручник. – К.: Літера ЛТД, 2003. – 480 с.